

4 - Korvaus

Miten uhri voi hakea vahingonkorvausta rikosentekijältä? (esim. viemällä asian oikeuteen, nostamalla erillisen vahingonkorvauskanteen tai aloittamalla liitännäismenettelyn)

Useimmissa tapauksissa rikosentekijän tuomitsemisesta vastaava toimivaltainen tuomioistuin määrittää uhrille maksettavan vahingonkorvauksen suuruuden, jos se toteaa rikoksesta epäillyn syylliseksi.

Jotta tuomioistuin voisi päättää korvauksesta, uhrin on ehdottomasti osallistuttava rikosoikeudenkäyntiin asianomistajana panemalla vireille siviilikanne. Siviilikanteen voi panna vireille missä tahansa menettelyvaiheessa. Uhrilla ei ole velvollisuutta olla läsnä suullisessa käsittelyssä. Hän voi käyttää edustajanaan asianajajaa ja ilmaista vaatimuksensa kirjallisesti ennen istuntoa.

Jos uhri ei pane vireille liitännäismenettelyä asianomistajana eikä esitä vahingonkorvausvaatimusta, tuomioistuin ei voi viran puolesta myöntää uhrille vahingonkorvauksia.

Uhri ei kuitenkaan menetä oikeuttaan vahingonkorvaukseen, vaikka hän ei panisi vireille siviilikannetta rikosoikeudenkäynnin aikana.

Itse asiassa uhri voi missä tahansa vaiheessa nostaa siviilioikeudellisen kanteen rikosentekijää vastaan edellyttäen, että hän noudattaa siviilioikeuden mukaista vanhentumisaikaa ja osoittaa, että kyseisiin tekoihin liittyy siviilioikeudellinen vastuu.

Tuomioistuin on määrännyt rikosentekijän maksamaan uhrille vahingonkorvausta. Miten uhri voi varmistaa, että rikosentekijä maksaa korvauksen?

Rikostuomioistuimen tehtävänä on määrittää uhrille aiheutuneen vahingon suuruus, mutta se ei puutu aiheutuneiden vahinkojen korvaamiseen.

Kun tuomioistuimen lopullinen päätös on annettu, uhrin tehtävänä on aloittaa toimet, jotta hän saa rikosentekijältä vahingonkorvaukset.

Asianajajan tehtävänä on yleensä valvoa, että vahingot korvataan, ensiksi sovinnollisesti, olemalla yhteydessä tuomitun asianajajaan, tai vaatimalla tuomion pakkotäytäntöönpanoa ulosottomiehen välityksellä.

Jos tuomioistuin määrää ehdonalaisen tuomion, johon sisältyy velvollisuus maksaa korvauksia, tuomioiden täytäntöönpanosta vastaava yleinen syyttäjä valvoo, että tuomittu täyttää velvollisuutensa.

Jos rikosentekijä ei maksa korvausta, voiko valtio maksaa uhrille etumaksua tämän sijasta? Millä ehdoin?

Oikeudenkäynnin kuluessa tuomioistuin voi määrätä etumaksun maksamisesta esimerkiksi asiantuntijalausuntoa odotettaessa. Jos rikosentekijä kieltäytyy tai ei kykene maksamaan tätä etumaksua, oikeusministeriö voi hoitaa sen asianmukaisesti todistetun tarpeen vaatiessa.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta valtiolta?

Tietyillä rikoksen uhreilla on oikeus valtion talousarviosta maksettavaan korvaukseen rikosten aiheuttamista henkilövahingoista kärsineille uhreille maksettavista korvauksista 12. maaliskuuta 1984 annetun ja sittemmin muutetun lain mukaisesti. Tämä on merkittävä toimenpide uhrien hyväksi niissä tapauksissa, joissa

rikoksenteijää ei ole tunnistettu; rikoksenteijä on tunnistettu mutta häntä ei löydetä; rikoksenteijä on maksukyvytön.

Saadakseen korvausta uhrin on oltava yhteydessä oikeusministeriöön, joka tekee päätöksen vahingonkorvausvaatimuksesta. Vaatimus on laadittava ranskaksi, saksaksi tai luxemburgiksi, ja siinä on ilmoitettava tapahtumien ajankohta, paikka ja luonne. Hakemukseen on liitettävä todisteet uhrin kärsimästä vahingosta ja siihen liittyneiden tapahtumien kulusta.

Vahingonkorvausoikeudelle on asetettu tiettyjä ehtoja, jotka uhrin on ehdottomasti täytettävä:

Uhrin on asuttava vakituisesti Luxemburgin suurherttuakunnassa tai hänen on oltava Euroopan unioniin tai Euroopan neuvostoon kuuluvan maan kansalainen. Lisäksi uhrin on rikoksen ajankohtana oleskeltava laillisesti suurherttuakunnassa tai hänen on oltava rikosprosessilain 382-1 §:ssä tarkoitetun rikoksen uhri (*ihmiskauppa*).

Kärsityn vahingon on oltava seurausta tahallisista teoista, jotka täyttävät rikoksen tunnusmerkit.

Kyseessä on oltava henkilövahinko eikä pelkästään omaisuusvahinko (vahingonkorvauksia ei myönnetä esimerkiksi pelkästä varkaudesta).

Vahingosta täytyy aiheutua uhrille vakavaa haittaa. Haitta voi olla seurausta tulojen menetyksestä tai alenemisesta, lisääntyneistä tai poikkeuksellisista kustannuksista, työkyvyttömyydestä, koulunkäynnin keskeytymisestä, fyysisestä tai henkisestä vauriosta, muusta kuin taloudellisesta vahingosta tai ulkonäköön liittyvästä vahingosta taikka ruumiillisesta tai henkisestä kärsimyksestä. Jos henkilö on joutunut jonkin rikosprosessilain 372–376 §:ssä tarkoitetun seksuaalirikoksen uhriksi, hänen ei tarvitse esittää todisteita ruumiillisen tai henkisen koskemattomuuden loukkaamisesta, vaan sen katsotaan tapahtuneen oletusarvoisesti.

Vahingonkorvaus tulee valtion maksettavaksi ainoastaan, jos uhri ei voi saada todellista ja riittävää korvausta miltään muulta taholta, *kuten rikoksenteijältä, sosiaaliturvasta tai henkilövakuutuksesta*.

On syytä tiedostaa, että vahingonkorvaus voidaan evätä tai sen määrää voidaan pienentää syistä, jotka liittyvät uhrin käyttäytymiseen tapahtumien yhteydessä tai hänen suhteeseensa rikoksenteijään.

Uhri voi nostaa siviilikanteen ja vaatia korvausta rikoksenteijältä myös sen jälkeen, kun valtio on maksanut hänelle vahingonkorvausta, jos hän katsoo korvauksen riittämättömäksi. Tässä tapauksessa uhrin on ilmoitettava tuomioistuimelle tapauksen mukaan, että hän on esittänyt korvausvaatimuksen valtiolle tai että hän on jo saanut tällaisen korvauksen valtiolta.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta, jos rikoksenteijää ei tuomita?

Uhrilla on oikeus korvaukseen, jos rikoksenteijää ei tuomita, edellyttäen, että hän on rikoksen uhri, ja jos rikoksenteijää ei ole tunnistettu tai hänet on tunnistettu, mutta häntä ei löydetä, tai jos hän on maksukyvytön.

Jos asiaa ei ole käsitelty oikeudessa eikä tuomioistuimella ole määrittänyt maksettavaa korvausta, oikeusministeriö voi myöntää kiinteämääräisen korvauksen ja/tai tilata asiantuntijalausannon, jolla määritetään uhrille myönnettävän korvauksen määrä.

Onko mahdollista saada etumaksua sillä aikaa kun korvaushakemusta käsitellään?

Oikeusministeri voi asianmukaisesti todistetun tarpeen vaatiessa myöntää etumaksun oikeuskäsittelyn aikana.

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.